

NİSAN AYI FİYAT GELİŐMELERİ

6 Mayıs 2022

 TÜRKiYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Özet

Tüketici fiyatları Nisan ayında yüzde 7,25 oranında artmış, yıllık enflasyon 8,83 puan yükselişle yüzde 69,97 olarak gerçekleşmiştir. Uluslararası emtia fiyatları ile tedarik sorunları tüketici fiyatları üzerinde baskı oluşturmaya devam etmiştir. Bu dönemde, tüketici yıllık enflasyonundaki artış alt gruplar geneline yayılırken bu gelişmeye en belirgin katkı başta gıda olmak üzere enerji ve hizmet gruplarından gelmiştir. Gıda grubunda yıllık enflasyondaki yükseliş alt kalemler genelinde devam etmiş, bir önceki ay yataya yakın seyreden taze meyve ve sebze fiyatları bu dönemde yüksek artış sergilemiştir. Enerji enflasyonu, doğal gaz ve şebeke suyu gibi yönetilen/yönlendirilen kalemlerdeki gelişmeler öncülüğünde önemli ölçüde artış kaydetmiştir. Bu dönemde, hizmet grubunda yıllık enflasyon alt gruplar genelinde artmış, enerji ve gıda fiyatlarındaki görünümüne paralel olarak ulaştırma ve lokanta-otel öne çıkan gruplar olmaya devam etmiştir. Temel mal grubunda yıllık enflasyon dayanıklı mallarda yükselirken diğer alt gruplarda gerilemiştir. Belirli ürünlere uygulanan KDV indiriminin fiyatlara yansıdığı gözlenmiş, bu gelişme diğer temel mal grubunda fiyatları olumlu etkilemiştir. Uluslararası emtia fiyatlarında devam eden yüksek seyir, yurt içi enerji fiyatlarındaki artışlar ve tedarik zincirlerindeki aksamalar neticesinde üretici fiyatlarındaki yükseliş sürmüştür. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonları artmaya devam etmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Nisan ayında tüketici fiyatları yüzde 7,25 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 8,83 puan artarak yüzde 69,97 olmuştur (Grafik 1 ve Tablo 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 5,86 ve 3,98 puan artarak yüzde 57,20 ve yüzde 52,37 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, enerji, hizmet, temel mal ve alkol-tütün ile altın gruplarının katkıları sırasıyla 4,65; 1,62; 1,48; 0,91 ve 0,17 puan artmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, aylık artış önceki aya kıyasla B endeksinde yükselirken, C endeksinde bir miktar düşüş kaydetmiştir (Grafik 3). Aylık fiyat artışları, B endeksini oluşturan hizmet ve işlenmiş gıda gruplarında yükselirken, temel mal grubunda bir miktar yavaşlamıştır (Grafik 4).

Hizmet fiyatları Nisan ayında yüzde 4,74 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 5,46 puan artışla yüzde 42,18 seviyesine ulaşmıştır. Yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükselirken, ulaştırma hizmetleri ve lokanta-otel grubundaki artışlar daha belirgin olmuştur (Grafik 5). Akaryakıt fiyatlarındaki birikimli artışlar ulaştırma hizmetlerindeki görünümü olumsuz etkilemeye devam etmiş, fiyatların yüzde 11,35 oranında artmasıyla grup yıllık enflasyonu yüzde 78,00 oranına yükselmiştir. Ulaştırma grubunda gerek şehirler arası gerekse şehir içi yolcu taşımacılığında yüksek oranda artışlar gözlenmiştir. Girdi maliyetlerinin olumsuz etkilediği bir diğer sektör lokanta-otel olmuş, yemek hizmetleri öncülüğünde fiyatların yüzde 6,95 artmasıyla grup yıllık enflasyonu yüzde 69,26 olarak gerçekleşmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış verilerle incelendiğinde, kirada aylık artışların yatay seyrini Nisan ayında koruduğu gözlenmiştir.

Temel mal yıllık enflasyonu Nisan ayında 2,39 puanlık yükselişle yüzde 61,58 seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde, yıllık enflasyon dayanıklı mal grubunda yükselirken, diğer alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) Nisan ayında yüzde 5,11 oranında artmış, bu gelişmede mobilya fiyatları yüzde 12,18 oranında artışla öne çıkarken, otomobil (yüzde 4,12) ve beyaz eşya (yüzde 4,22) fiyatlarında da yükseliş kaydedilmiştir. Bu gelişmelerle dayanıklı tüketim mallarında yıllık enflasyon yüzde 74,62 seviyesine ulaşmıştır. Diğer temel mal grubunda, konutun bakım-onarımı, eğlence-kültür ve ev ile ilgili ürünlerdeki fiyat artışları öne çıkarken, temel hijyen ürünlerinde KDV oranının yüzde 18'den yüzde 8'e düşürülmesi grup enflasyonunu sınırlamıştır. Giyim ve ayakkabı grubunda aylık fiyat artışı (yüzde 7,02) bir önceki yılın bir miktar altında gerçekleşmiş, yıllık enflasyon Nisan ayında 0,79 puan düşüşle yüzde 25,75 olmuştur.

Enerji fiyatları Nisan ayında yüzde 7,62 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 15,26 puanlık yükselişle yüzde 118,20 olmuştur (Grafik 7). Yönetilen ve yönlendirilen kalemlerden doğal gaz ve şebeke suyu fiyatları sırasıyla yüzde 27,92 ve 14,22 oranlarında yükselerek bu gelişmede temel belirleyici olmuştur. Bu dönemde akaryakıt, katı yakıt ve tüp gaz fiyatlarındaki artışlar devam etmiştir.

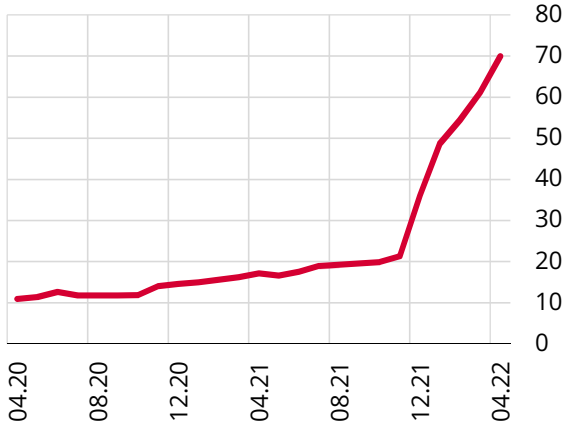
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Nisan ayında yüzde 13,38 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 18,77 puan yükselerek yüzde 89,10 seviyesine ulaşmıştır (Grafik 7). Uluslararası tarımsal emtia fiyatlarındaki yüksek seviyeler, olumsuz hava koşulları ve artan girdi maliyetleri sektör üzerinde baskı oluşturmuştur. Bu gelişmeler neticesinde genele yayılan fiyat artışları gerçekleşirken yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada yüzde 100,67, işlenmiş gıdada yüzde 78,09 olmuştur (Grafik 8). Mevsimsellikten arındırılmış veriler, işlenmemiş gıdada taze meyve ve sebze fiyatlarının önemli ölçüde arttığına işaret etmiştir. Diğer işlenmemiş gıda alt grubunda, yem fiyatlarından olumsuz etkilenen kırmızı ve beyaz et, referans fiyat düzenlemesinin etkilediği sütün yanı sıra patates ve pirinç yüksek fiyat artışlarıyla öne çıkmıştır. İşlenmemiş gıda kalemlerindeki yüksek fiyat artışları bağlantılı işlenmiş gıda kalemlerini de olumsuz etkilemiştir. Bu grupta, ekme ve tahıllar kaleminde fiyatların yüzde 6,30 oranında artmasıyla alt kalem yıllık enflasyonu yüzde 85,81 olmuştur. Diğer işlenmiş gıda kalemleri arasında peynir ve diğer süt ürünleri, şeker ve şekerle bağlantılı ürünler, katı ve sıvı yağlar, alkolsüz içecekler ve et ürünlerindeki yüksek fiyat artışları dikkat çekmiştir.

Alkollü içecekler ve tütün ürünleri fiyatları Nisan ayında yüzde 4,02 oranında artmış, yıllık enflasyon yüzde 56,38 seviyesine yükselmiştir. Bu gelişmede, Mart ayında sigara fiyatlarında üretici firmalar kaynaklı yapılan artışın sarkan etkileri izlenmiştir.

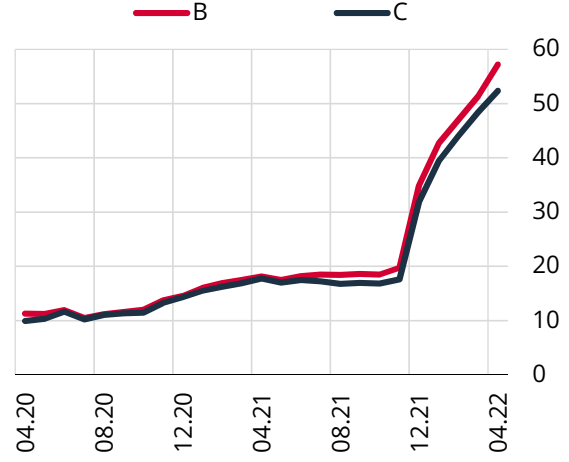
Yurt içi üretici fiyatları Nisan ayında yüzde 7,67 oranında artmış, yıllık enflasyon 6,85 puan yükselişle yüzde 121,82 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Emtia fiyatlarındaki yüksek seviyeler, tedarik zincirlerindeki aksaklıklar ve yurt içi enerji maliyetlerindeki artışlar üretici fiyatlarını olumsuz etkilemeye devam etmiştir. Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon ara mallarında yataya yakın seyrederken diğer alt gruplarda yükselmiştir (Grafik 10). Fiyat artışları alt kalemler geneline yayılırken, kömür ve linyit, ham petrol-doğal gaz, su ve suyun arıtılması, elektrik, inşaat sektörü ile bağlantılı olan metalik olmayan mineral ürünler, gıda ürünleri, basım-kayıt hizmetleri ile mobilya ve ağaç ürünlerindeki artışlar öne çıkmıştır.

Grafik ve Tablolar

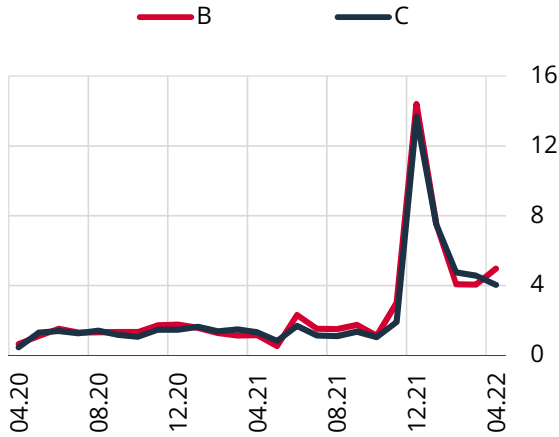
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

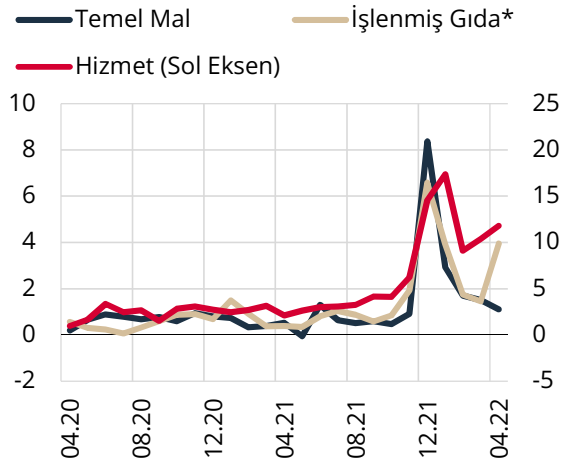
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

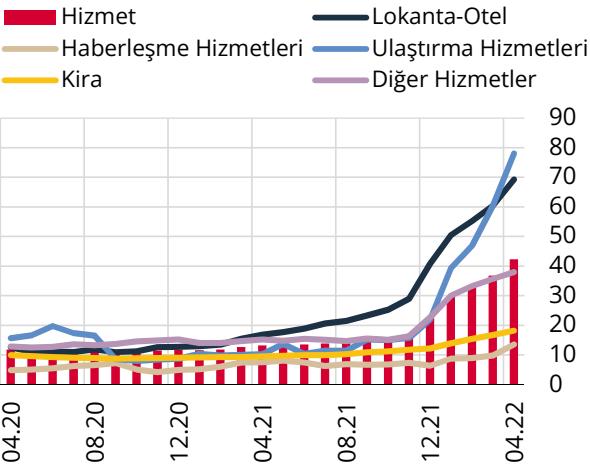

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

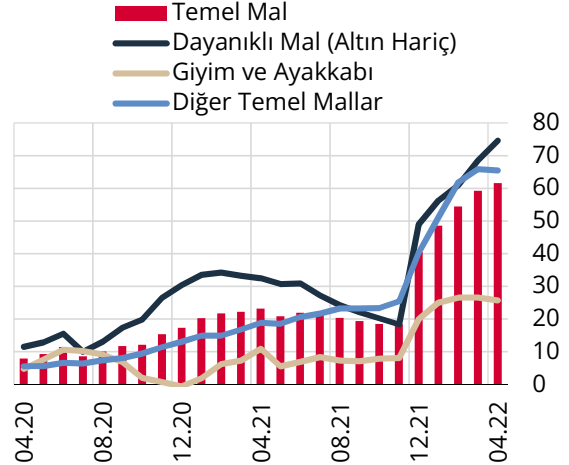

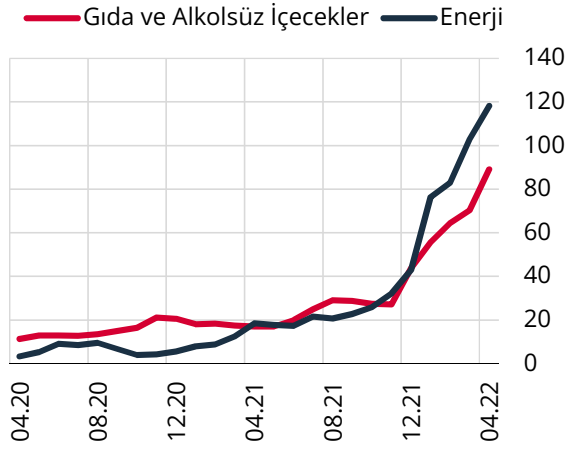
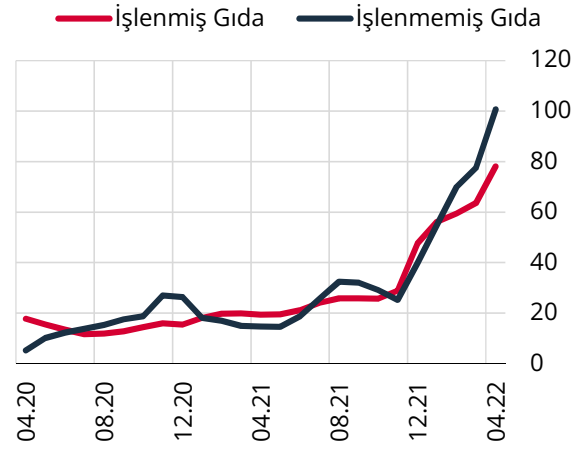
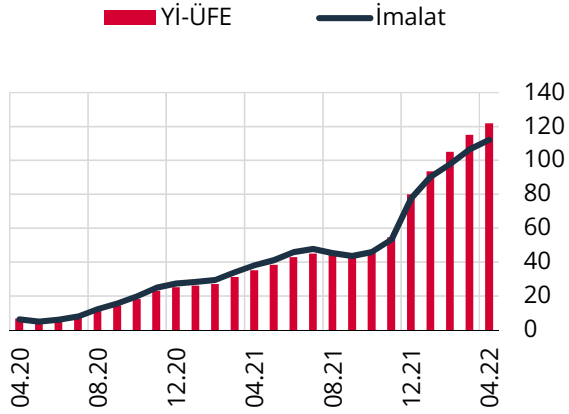
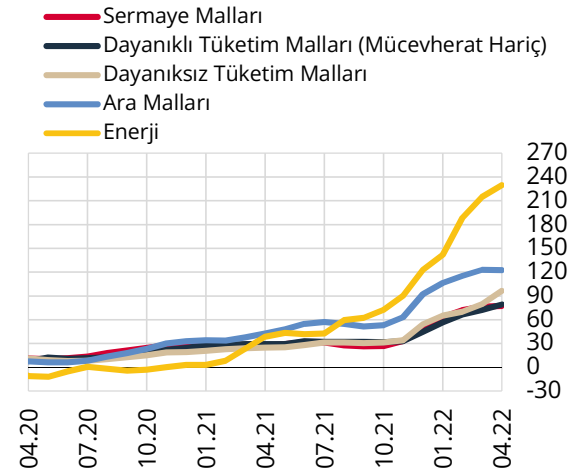
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Nis.22	Nis.21	Nis.22	Nis.21
TÜFE	7,25	1,68	69,97	17,14
1. Mallar	8,06	2,03	80,44	18,86
Enerji	7,62	0,10	118,20	18,44
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	13,38	2,13	89,10	16,98
İşlenmemiş Gıda	16,84	3,37	100,67	14,67
Taze Meyve-Sebze	20,85	7,10	104,77	13,60
Diğer İşlenmemiş	14,30	1,27	96,23	15,30
İşlenmiş Gıda	9,89	0,97	78,09	19,36
Ekmek ve Tahıllar	6,30	0,70	85,81	19,02
Diğer İşlenmiş	11,98	1,12	73,98	19,49
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	4,24	2,64	61,69	20,20
Temel Mallar	4,37	2,83	61,58	23,13
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	5,11	1,45	74,62	32,50
Giyim ve Ayakkabı (*)	7,02	7,69	25,75	10,96
Diğer Temel Mallar	1,90	2,16	65,44	18,81
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,02	0,73	56,38	3,60
Altın	1,42	6,85	95,74	26,33
2. Hizmetler	4,74	0,72	42,18	13,12
Kira	1,87	0,59	18,18	9,43
Lokanta ve Oteller	6,95	1,35	69,26	16,81
Ulaştırma Hizmetleri	11,35	0,31	78,00	10,25
Haberleşme Hizmetleri	2,86	-0,53	13,52	7,47
Diğer Hizmetler	2,68	0,94	37,98	15,19
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	5,58	1,65	57,20	18,11
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	4,54	1,82	52,37	17,77
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	5,91	1,47	66,33	18,41
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	7,02	1,90	72,19	18,82

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Nisan 2022		Nisan 2021	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	7,67	121,82	4,34	35,17
Madencilik	3,56	12,77	125,88	5,02	27,07
İmalat	87,43	7,35	112,08	4,55	38,11
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	84,97	7,51	107,22	4,51	35,17
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,27	7,60	102,79	3,80	30,84
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	8,29	7,99	247,50	2,22	4,50
Su Temini	0,72	14,95	63,17	0,27	28,32
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Mali		6,50	122,65	6,63	42,59
Dayanıklı Tüketim Malları		5,23	81,33	2,05	29,24
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		5,47	79,24	1,53	29,36
Dayanıksız Tüketim Malları		11,45	96,37	1,99	24,97
Sermaye Mali		3,35	77,40	2,85	27,24
Enerji		8,38	229,68	3,51	38,64

Kaynak: TÜİK.